

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072»Фінанси, банківська справа та страхування»
на тему: **«Непряме оподаткування та його вплив на фінансові**
результати підприємницької діяльності»

Виконавець:

Студент 4 курсу, 8 гр. ЦЗВФН

Чеботарьов П. І.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Шикіна Н. А.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток держави та динамічне постійне зростання добробуту населення, для цього велике значення має як працює бізнес та які податки при цьому сплачуються до бюджету країни. В умовах відкритого доступу до інформації та можливості порівнювати показники на різних територіях світу, побудова ефективної та чесної системи оподаткування набуває чималого значення та актуальності, оскільки населення в пошуках кращого життя може обрати іншу країну для проживання.

Очевидно, що ефективна та добре налагоджена система оподаткування, вимагає постійної уваги та контролю. Не зайвим є й періодичне внесення конструктивних змін, які в свою чергу покликані покращити та вдосконалити роботу цього механізму. Сьогодні правління України досить часто зустрічається з незадоволенням підприємців стосовно рівня оподаткування за деякими позиціями. В свою чергу завданням відповідних органів держави є саме своєчасно реагувати та коригувати чинне податкове законодавство відповідно до сучасних існуючих умов.

Також слід брати до уваги зміни економічного та політичного стану, зміни демографічної ситуації, кількість пенсіонерів та працюючого населення останнім часом. Тобто треба враховувати всі фактори які впливають на становище в Україні на сьогоднішній день.

Віддаючи належне доробку вчених у цій сфері, слід зауважити, що поглибленого дослідження вимагають теоретико-методичні аспекти дослідження сутності та інструментарію механізму непрямого оподаткування та їхнього впливу на економічні процеси стабілізації економіки України. Необхідним є уточнення сутності та структури фіскального навантаження, класифікації податків як об'єктів фіскального регулювання. Для обґрунтування напрямів оптимізації непрямого оподаткування поглибленого аналізу потребує динаміка рівня та ефективності податкового навантаження

непрямих податків у контексті реакції на застосування різних інструментів. При цьому необхідно врахувати, що недостатня ефективність механізму непрямого оподаткування обумовлена інституціональними деформаціями як у фінансовій системі, так і в інших сферах суспільного життя. Потреба комплексного дослідження механізму непрямого оподаткування та його впливу на економічні процеси, стимулювання попиту та пропозиції фінансових потоків обумовили вибір теми, визначили мету, завдання, структуру та логіку роботи.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження непрямих податків та їх впливу на фінансові результати діяльності підприємців, системи непрямого оподаткування в Україні, дослідження зарубіжного досвіду, вивчення проблем непрямого оподаткування в Україні та надання рекомендацій щодо покращення ситуації.

Завдання дослідження: Досягнення мети буде відбуватись шляхом виконання наступних **завдань**:

- вивчити зв'язок між непрямим оподаткуванням та фінансовим станом підприємства;
- дослідити вплив непрямих податків на модернізацію та вдосконалення процесів;
- розглянути регулюючу роль непрямих податків у діяльності підприємців;
- проаналізувати ефективність податку на додану вартість та його роль як основного джерела доходів державного бюджету України;
- проаналізувати надходження акцизного збору до бюджету України за період 2013 – 2021 року.
- проаналізувати мито та його роль у формуванні доходів бюджету;
- вивчити та проаналізувати зарубіжний досвід побудови системи непрямого оподаткування;
- вивчити проблеми непрямого оподаткування в Україні та шляхи їх вирішення;

- на основі проведеного аналізу зробити висновки та запропонувати шляхи вдосконалення системи непрямого оподаткування в Україні, що могло би покращити ефективність підприємницької діяльності.

Об'єктом дослідження є система оподаткування прямого та здебільшого непрямого, діюча в Україні та окремі види податків.

А зокрема, податок на додану вартість, як основне джерело доходів державного бюджету України, надходження від акцизного збору до бюджету України, мито, його надходження та роль у формуванні доходів бюджету України.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є економічні відносини що виникають при роботі податкової системи України, а зокрема непрямі податки, та їх вплив на діяльність підприємців, зарубіжний досвід побудови системи непрямого оподаткування, проблеми непрямого оподаткування в Україні та рекомендації щодо шляхів їх вирішення.

Методи дослідження. Методи: метод теоретичного узагальнення, індукції, дедукції, наукової абстракції, метод аналізу та синтезу, метод статистичного групування, динамічних порівнянь, графічного та схематичного зображення, графічної та табличної інтерпретації, розрахунково – аналітичний метод, кореляційно – регресійний аналіз тощо.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження податкової системи та зокрема непрямих податків та їх впливу на фінансові результати підприємницької діяльності в Україні стали наступні джерела: наукові праці вітчизняних та іноземних вчених, нормативно – законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій і досліджень, періодичні видання, наукові збірники, звіти та аналітичні матеріали державних міністерств та відомств, електронні ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (41 найменувань) . Загальний обсяг роботи становить 84 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 7 таблиць, 14 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ВПЛИВ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ НА ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» досліджено взаємозв'язок непрямого оподаткування та фінансового стану підприємства, розглянуто вплив непрямого оподаткування на модернізацію та вдосконалення процесів та розкрито регулюючу роль непрямих податків в діяльності підприємців.

У другому розділі «НЕПРЯМІ ПОДАТКИ ЯК «ВБУДОВАНІ СТАБІЛІЗАТОРИ» ЕКОНОМІКИ» проаналізовано непрямі податки з позиції виконання ними фіскальної функції та регулюючої функції, а саме, податок на додану вартість – оновне джерело доходів державного бюджету України; аналіз надходжень акцизного збору до бюджету України; мито і його роль у формуванні доходів бюджету.

У третьому розділі «ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ» досліджено зарубіжний досвід побудови системи непрямого оподаткування та проблеми непрямого оподаткування в Україні та шляхи їх вирішення.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Загалом можна підсумувати, що податкова система й непрямі податки зокрема, являють собою ефективний регулятор господарюючих суб'єктів, вони так би мовити орієнтують керівника організації на створення зростання прибутку за рахунок зниження собівартості та підвищення ефективності виробництва. Податки причиняють негативного й позитивного впливу на фінансові результати діяльності організацій, тому важливим завданням податкового регулювання

діяльності є послабити негативного впливу податків та підсилити їхнього позитивного впливу.

2. Податкові платежі істотно впливають загалом на всі показники діяльності організації. І не тільки у поточних, а й у передбачуваних періодах. Цей вплив можна оцінити з позитивної та негативної точок зору. Негативний вплив податків проявляється у прямому зниженні доходів та інвестиційних можливостей організації. Цей прямий вплив виявляється у результаті реалізації фіскальної функції податків. До позитивних моментів можна віднести непрямі стимули для організацій визначити шляхи підвищення ефективності використання ресурсів, ефективності праці, виробництва та управління організації. З метою підвищення ефективності діяльності організації необхідно систематично аналізувати вплив податкових платежів на фінансові показники підприємства.

3. Слід також відзначити важливий психологічний аспект непрямих податків: законодавці залучають у цих податках те, що вони сплачуються легко, вільно і непомітно, оскільки зливаються з ціною товару і платника вони суб'єктивно легкі. Таким чином, непрямі податки зазвичай викликають меншу ворожість і невдоволення. У кожному з названих випадків платникам податків доводиться або знижувати ціни шляхом зменшення витрат виробництва або прибутку, або скорочувати обсяги виробництва та реалізації. У цьому проявляється регулююча функція непрямих податків, спрямована на стримування ділової активності, стимулювання підприємств на підвищення конкурентоспроможності продукції і на зниження витрат виробництва шляхом запровадження нової техніки, технології.

4. Застосування в Україні непрямих податків можна вважати важливим кроком на шляху формування сучасної податкової системи, оскільки ПДВ вважається найбільш досконалою формою непрямого оподаткування і відіграє важливу роль у надходженнях до державного бюджету. Податок на додану вартість – це один із найбільш поширених, але одночасно складних та суперечливих податків. Виявлено, що переваги ПДВ

перед іншими формами універсальних акцизів, полягають у наступному: ПДВ не завдає дискримінації платникам залежно від їхньої ролі та місця в господарському процесі; податок є нейтральним щодо переміщення товарів і послуг, розміщення ресурсів; дозволяє уникнути подвійного оподаткування; накопичено певний досвід адміністрування податку, що дало можливість вдосконалення правових норм, методів його обчислення та стягнення.

Таким чином, підсумувавши все вищезазначене, можна зробити висновок про те, що на сьогодні необхідно впроваджувати податкове оптимальне планування. В цьому випадку можлива стабільність податкової політики та правил ведення фінансової діяльності платниками податків. Це дозволить сподіватися на економічне зростання в регіональному розвитку та в Україні загалом, прагнучи покращити її загальний економічний стан.

5. Загальний аналіз надходження акцизного податку показав, що за аналізований період акцизи з вироблених в Україні підакцизних товарів значно перевищують обсяг акцизів із ввезених товарів та мають загальну тенденцію до збільшення завдяки підвищенню ставок з роками. Виявлено, що в період з 2017 по 2020 рр. основним стабільним джерелом податкових надходжень до бюджету був акцизний збір, який мав стійку тенденцію до збільшення навіть в умовах фінансово-економічної кризи. Незважаючи на зростання фактичного обсягу надходжень акцизного податку в 2011-2020 рр., план за цим видом надходжень до бюджету не виконувався, крім 2011 та 2015 року. Але позитивним є той факт, що за перший квартал 2021 року було виконано майже четверту частину запланованого обсягу надходжень, що свідчить про можливість зміни цієї негативної тенденції.

Таким чином, деталізований аналіз надходжень довів, що обсяг акцизного податку за різними групами товарів протягом 2011-2021 рр. постійно збільшувався, а це призвело до значного збільшення його частки в загальній структурі податкових надходжень.

6. Митне оподаткування відіграє важливу роль у регулюванні економічних і соціальних процесів держави, оскільки уряд завжди має

збалансовувати внутрішні й зовнішні інтереси країни. Таким чином, проведений аналіз засвідчив, що в останні роки внаслідок кризових явищ в економіці спостерігається зниження фіскальної ефективності мита. На перспективу необхідно зосередити всі зусилля на розвитку партнерських відносин із громадянами та суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, впровадженні нових електронних сервісів та підвищенні рівня надання послуг, здійсненні контролю за повнотою сплати митних платежів та зборів. Наполеглива робота у напрямках адміністрування митних платежів буде прямо пропорційна отриманим результатам і, як наслідок, відрахованням до доходної частини державного бюджету.

7. Вивчення міжнародного досвіду є дуже важливим. В зарубіжній практиці податковий контроль переважно здійснюється на основі співпраці контролюючого органу та платника податків. Таким чином, для України цінним є міжнародний досвід у сфері оподаткування непрямих податків. На даний час непрямі податки мають вирішальний вплив на формування податкової політики кожної держави та створення правових основ ринкової економіки. Не зважаючи на численні переваги непрямих податків, для України дуже важливим нині є їх удосконалення, спираючись на досвід зарубіжних країн, так як вони являються не тільки суттєвим джерелом доходів бюджету, але й важливим інструментом державного регулювання. Поряд з цим, визначеність категоріального апарату щодо непрямого податку є запорукою побудови раціональної податкової системи.

8. Для України формування сучасної системи оподаткування є важливою складовою частиною процесу розбудови ринкової економіки та її інтеграції до системи світових господарських зв'язків. У податковій системі України чільне місце посідають непрямі податки, які є не лише головним джерелом наповнення державного бюджету, але й ефективним інструментом впливу на суспільне виробництво. Підсумовуючи можна зазначити, що податки й непрямі податки зокрема, є регулятором виробничої та іншої діяльності суб'єктів підприємницької діяльності. Вони умовно орієнтують

керівника організації на створення росту прибутку за рахунок зниження собівартості та підвищення ефективності виробництва. Податки мають як негативний так й позитивний вплив на підприємницьку діяльність, саме тому важливою задачею податкового регулювання діяльності є посилення позитивного фактору податків та ослаблення їх негативного впливу. Оптимізація оподаткування це один з важливіших резервів для зростання підприємницької діяльності. Результатом оптимізації у сфері оподаткування стане покращення реальних можливостей підприємців для подальшого розвитку та підвищення ефективності своєї діяльності. Саме тому вивчення, дослідження оподаткування й непрямих податків зокрема, їх впливу на показники діяльності організації, є важливою умовою податкового регулювання діяльності організації.

9. Основними пропозиціями щодо удосконалення механізму непрямих оподаткування, зважаючи на вагомості напрацювання провідних науковців і економістів, а також законодавчі ініціативи чинної влади, на наш погляд, мають бути такі:

- Подальше вдосконалення законодавства у сфері ПДВ та остаточна його адаптація до вимог ЄС. Завершення адаптації законодавства у сфері ПДВ до ЄС, яку зобов'язалася здійснити Україна відповідно до Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і ЄС, стане запорукою успішності майбутньої інтеграції України до європейської спільноти.

- Запровадження диференційованих ставок ПДВ;

- Розширення сфери та обсягів державного регулювання виробництва алкогольної і тютюнової продукції – спирту етилового, лікєро-горілочаних напоїв, вин, пива та пивоварних матеріалів, тютюнових виробів – шляхом активізації ліцензування, квотування, декларування, запровадження державної монополії на гуртову, а в перспективі – й на роздрібну торгівлю; державного регулювання роздрібною торгівлі вітчизняними та імпортованими підатковими товарами;

- Поетапного, в міру виходу з економічної кризи, підвищення ставок

акцизного податку, а також запровадження місцевих акцизів на алкогольну й тютюнову продукцію;

- Зменшення до мінімуму імпорту алкогольних напоїв і тютюнових виробів на засадах протекціоністської митно-податкової політики;

- Обмеження контрабандного ввезення підакцизних товарів, зменшення «тіньового» вітчизняного виробництва.

- лібералізації правил митного оформлення;

- підвищення прозорості та покращення автоматизації митних формальностей й уникнення суб'єктивних чинників;

- створення інформаційної бази щодо митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, на основі знеособленої інформації щодо експортно-імпортних операцій;

- вдосконалення процедури контролю правильності визначення митної вартості, приведення її до міжнародних стандартів;

- запобігання корупції у митній сфері та створення ефективної системи аналізу корупційних ризиків тощо.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку будуть наступними. Непрямі податки (ПДВ, акцизи) входять у ціну товарів (робіт, послуг) і сплачуються кінцевими споживачами. У теоретичному плані непрямі податки виключають можливість обмеження інтересів виробників і продавців товарів, т.к. джерелом їхньої сплати є доходи кінцевих споживачів. Однак в окремих випадках платником непрямих податків може стати виробник або продавець, тоді джерелом їх сплати стає прибуток і певна частина непрямих податків набуває рис прямого оподаткування. Такі ситуації можуть виникнути у кількох випадках: пропозиція товарів значно перевищує платоспроможний попит ними з перенасичення ними ринку; попит на товар падає через велику частку непрямих податків у ціні, що робить товар недоступним більшості споживачів; абсолютне чи відносне зниження реальних доходів населення; неконкурентоспроможність товару, проблеми його реалізації тощо. У

кожному з названих випадків платникам податків доводиться або знижувати ціни шляхом зменшення витрат виробництва або прибутку, або скорочувати обсяги виробництва та реалізації. У цьому вся проявляється регулююча роль непрямих податків, спрямовану стримування ділової активності, стимулювання організацій підвищення конкурентоспроможності продукції і на зниження витрат виробництва шляхом впровадження нової техніки, технологій тощо.